

Cal Bertran

Capolat

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Es troba en territori de l'antiga parròquia de Sant Quintí de Travil, a l'extrem occidental de l'actual municipi de Capolat.
Emplaçament Al costat esquerra de la carretera de Capolat a Travil.

Coordenades:

Latitud: 42.07796
Longitud: 1.70916
UTM Est (X): 393225
UTM Nord (Y): 4659238

Classificació

Número de fitxa 08045 - 70
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVI, XVIII, XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000401600CG95G0001ME

Fitxes associades:

[Forn d'oli de ginebre de Cal Bertran](#)

[Pou de gel de Cal Bertran](#)

[Teuleria de Cal Bertran](#)

Autoria de la fitxa Marta Sánchez Soler - Societat d'Arqueologia del Berguedà

Data de registre de la dc., 19/01/2022 - 10:10

fitxa:

Descripció

El mas de Cal Bertran consta d'un conjunt de construccions agrupades. La casa és de planta regular, dividida interiorment en tres cossos paral·lels. Als voltants té annexats un paller i un seguit de coberts i estructures. Els murs són de pedres irregulars de conglomerat, calcària i sorrenca. Es poden veure diferents moments constructius, ja que a la part més antiga les pedres són més petites i estan millor disposades. Les cantoneres són desbastades i les dels afegits del segle XVIII tenen mides més grans i punxonades. Consta de planta baixa, pis i golfes i el carener està orientat de nord a sud amb coberta a dos vessants. A la part sud hi ha un clos amb una porta d'arc rebaixat fet amb dovelles i muntants de pedra picada. La porta principal, en canvi, es troba a la façana sud i és adovellada amb arc de punt rodó. Al costat de la porta del clos hi ha un petit edifici annex que es correspon amb l'edifici del forn. En ell hi ha una porta amb llinda monolítica sobre muntants asimètrics de sorrenca. A sobre té un petit arc de descàrrega fet amb dues lloses petites en forma de triangle. La majoria d'obertures del primer pis són amb muntants compostos i llinda de pedra treballada amb angles bisellats i algunes estan tapiades. Les finestres de les golfes estan molt modificades i algunes mostren muntants i llinda de pedra i altres, llinda de fusta. Al costat est de la casa hi ha un pou, probablement construït al mateix moment de la casa, que va quedar integrat a l'edifici quan s'edifiquen els annexos de l'edifici.

El paller queda a ponent de la casa i té dues fases constructives. Està format per una nau allargada que suporta la coberta a dos vessants amb carener d'est a oest a través d'uns pilars combinats amb pedra i maó a la part superior. Els murs són de pedra sorrenca i les cantoneres de carreus del mateix material només desbastats. La planta baixa es destinava al bestiar i el pis a pallissa. Està construït arrambat al marge, cosa que permet accés a peu pla des del clos al pis superior. La façana sud mostra dues obertures de grans dimensions. La del costat est té arc de mig punt amb lloses de sorrenca disposades a plec de llibre i la de l'oest possiblement era de llinda plana de fusta, paral·lela amb la teulada. Posteriorment, es va construir un arc irregular, amb llosetes de pedra sorrenca en plec de llibre. Actualment, els dos arcs estan tapiats i a l'interior de cada un d'ells hi ha una finestra. Possiblement, al segle XIX es va convertir aquest primer pis en masoveria, construint la nova pallissa una mica més a ponent de la casa. Al mateix temps es van adossar a la seva façana sud un seguit d'edificis més baixos destinats a corts, corrals i galliner.

Observacions:

Al costat del portal hi ha un pujador de muntar a cavall del segle XVIII. Consta d'una paret de còdols coberta amb un sobre de pedrís.

Sobre la porta de l'edifici del forn hi ha inscrita la data 1784 juntament amb l'anagrama de Crist. En una finestra del primer pis, sobre la porta d'accés de la casa hi trobem una llinda inscrita amb les paraules "MAR[IA] / + 1710" emmarcades dins una cartel·la.

A l'interior de la casa encara es conserva una pica construïda per un ampit de pedra que encara conserva les motlures i mènsules que aguantaven les posts del plater. La seva cronologia podria ser del segle XVI. A l'edifici del forn encara hi ha el forn del segle XVIII.

Història

La primera menció documental que tenim d'una persona que probablement habitava en aquest indret és del 1440, moment en què apareix un "Joan Bertran", habitant de Travil (Cunill, 2020). La casa com a tal apareix ja mencionada el 1502 com a "Casa Bertrana" (Cunill, 2020). El senyor del mas era el duc de

Cardona, i durant molts anys, els propietaris útils van ser els Bertran. Durant la primera meitat del segle XIX el mas va passar a ser propietat de la família Santaaulària (ACBR. Notarials. Antoni Pedrals, 1876, pàg. 807).

Pel que fa a les fases constructives en veiem de diferents. La part més antiga és la casa en si, que es correspon amb la part nord-oest de l'edifici. Probablement, aquesta casa es va construir al segle XVI. A la planta baixa hi havia una zona d'estables, amb una escala i l'antic pastador a l'angle sud-est. En aquell moment al primer pis hi hauria l'habitatge com a tal, amb una gran sala a la part central, amb una capella i una pica al mur nord, habitacions al costat oest i una habitació i la cuina al costat est. Al segle XVIII es van fer reformes a algunes de les obertures de la casa, algunes de les quals tenen dates d'aquest segle inscrites. També és en aquest moment que es construeix el cos en forma de L al voltant sud-est de la casa que corresponia amb una galeria i aixada al costat est i una façana al sud. També és el moment en què es construeix la pallissa. Finalment, al segle XIX és quan es devia reconvertir la primera planta de la pallissa en masoveria cosa que va provocar el tapiat de les arcades. Això va fer que es construís l'ampliació de l'altre paller. També el segle XIX es ceguen les arcades de la galeria del costat de llevant de la casa i es fan els nous terres d'aquesta part. En una rajola hi ha gravat l'any 1845.

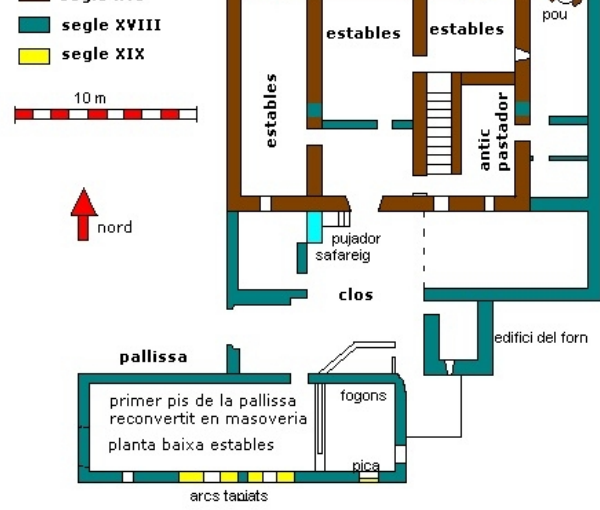
Bibliografia

CASACUBERTA, A., CUNILL, J., SÁNCHEZ, J. (2022) Història dels masos del Municipi de Capolat. Inèdit.

CORTÉS, Maria del Agua. (2016) Espai domèstic i cultura material. Una aproximació històrica a les cases rurals del Berguedà. [Tesi Doctoral Universitat Autònoma de Barcelona]. Tesis doctorals en xarxa.

SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ (2004) Inventari i Catalogació del Patrimoni Cultural moble i immoble del Municipi de Capolat. Inèdit.

Primera planta

